

Formiga argentina (*Linepithema humile*)

Text: © Xavier Espadaler Gelabert

Fotografies : © Xavier Espadaler Gelabert

Nom científic
<i>Linepithema humile</i>
Ordre
Hymenoptera
Família
Formicidae
Mida
2.1 - 2.8 mm

Reconeixement

La **formiga argentina** té un aspecte prim i allargat (*veure foto 1*). Color marronós, més o menys fosc. Es pot confondre amb una altra formiga, *Lasius neglectus* (formiga igualment importada, *veure foto 2*), que té un aspecte més arrodonit.

Foto 2: *Lasius neglectus*

Detecció i seguiment

Fa unes **fileres** molt característiques, ben delimitades, d'1-2 cm d'amplada, amb les formigues anant en ambdues direccions. Sovint usen les cantonades de parets o els espais longitudinals entre maons. En condicions usuales de temperatura, pel damunt de 7-18 °C, la velocitat de trànsit és elevada. Les fileres duen, per una banda als orificis on hi tenen els nius, i per altra a les fonts d'aliment. A resultes d'un tractament local poden canviar, d'un dia per l'altre, els llocs per on transiten; per tant, és convenient, per a un seguiment segur, vigilar altres llocs propers on hagin pogut establir noves pistes. *Lasius neglectus* fa fileres molt amples, sovint gens definides, amunt i avall dels arbres on hi va a buscar pugons. Té un cicle biològic molt similar al de l'argentina però és molt menys abundant. A Catalunya hi tenim unes 160 espècies de formigues, si bé cap altra, amb la seva mida, forma aquelles fileres característiques als arbres.

Riscos/problemes per a la salut

Les molèsties no tenen incidència en la salut humana. A les cases, són més aviat de tipus estètic i relacionades amb la seva presència en cuines i banys, on busquen tot tipus d'aliment líquid, ensucrat o lipídic (greixos). Durant l'estiu tenen activitat tot el dia, si bé en llocs on toqui el sol de ple no hi apareixeran fins que la temperatura disminueixi. A la primavera i tardor, la seva activitat es limita a les hores centrals del dia. Es poden trobar tant a l'interior com a l'exterior (terrats o terrasses amb vegetació, jardins). Als jardins, poden pujar als arbres i arbusts buscant pugons, per consumir la melassa. En aquest sentit, poden representar un dany per a les plantes en afavorir els **pugons** i la possible aparició de la “*negrilla*”. No s'ha descrit cap mena de problemàtica sanitària a Catalunya.

Cicle biològic

A final de març comença la posta, que pot continuar fins a final de novembre. Per sota 20 °C. no hi ha posta d'ous. Hi ha larves tot l'any, fins i tot durant l'hivern. Les larves de reines i mascles apareixen a mitjans de març, fins a final de juny. Les reines i mascles surten des de finals d'abril fins a primers de juny. L'argentina és de les poques formigues que no fan eixam: la fecundació té lloc dins el niu. La hibernació, o més aviat la reducció d'activitat de la colònia, implica un agrupament de les colònies en llocs favorables, sovint en solanes protegides. Cap a la primavera, l'entrada en activitat de les colònies fa que aquells agrupaments es dispersin en l'espai, tot buscant nous llocs de nidificació i aliment. Té una capacitat extraordinària per canviar de lloc de nidificació si les condicions no són adequades. Poden nidificar pràcticament arreu on hi hagi algun orifici (parets d'edificis, sota voravies, en escletxes del ciment, sota objectes variats com ara rodes d'automòbil, runes, roba, plàstics, etc.). Dins els nius a terra, es troben formigues fins a uns 20 cm de fondària. L'única exigència que té és un grau mínim d'humitat.

Control

No hi ha cap tipus de control integrat efectiu.

Mesures correctores i/o preventives

A l'exterior, reducció del grau d'humitat o reg. Eliminació d'objectes abandonats, damunt el sòl, que puguin ser usats com a refugi temporal. Dificultar que pugin als arbres, per medi de barreres enganxoses (cola entomològica, Rata Stop®, Tanglefoot®, Stickem®). A l'interior, dificultar el seu accés als aliments de tot tipus; neteja de les lleixes a la cuina i racons on pugui acumular-se restes de menjar.

Mesures de control actiu

S'han usat, amb resultats diversos, força productes insecticides (clorpirifos, fipronil), o repel·lents en tractament perimetrals (clorpirifos, cipermetrin, ciflutrin). Els resultats no sempre són satisfactoris. Els esquers amb molt baixa concentració de matèria activa semblen ser els tractaments més efectius. Darrerament als EEUU s'ha usat amb èxit els esquers formulats en gel (Maxforce ®, hidrametilnon) i s'ha tornat a usar esquers amb àcid bòric (0.5% àcid, 25% sacarosa), igualment amb un cert èxit. Per a un control efectiu cal valorar cada situació particular i utilitzar mesures correctores i de control químic.

Observacions

Quan troben aliment, els individus usen pistes químiques per a reclutar altres companyes. No els cal llum per poder seguir les pistes. Tenen activitat entre els 10° i 30°. La dieta es basa preferentment en líquids dolços (melassa de pugons i còccids, nèctar, fruites madures, etc.) si bé poden capturar petites preses. Quan els nius són molt grans, una porció de la colònia pot marxar, establint-se uns metres enllà. No hi haurà baralles entre aquestes dues societats, que poden intercanviar formigues, ous, larves o reines.

Les primeres dades que es tenen a Europa daten de 1890, a Portugal. A Espanya se'n va denunciar la seva presència, al 1923, a València. D'ençà, s'ha estès gairebé per tota la zona litoral de la Península. La Costa Brava n'és especialment afectada.

Bibliografia

- Vega, S.J. & Rust, M.K. 2001. **The Argentine ant – a significant invasive species in agricultural, urban and natural environments**. Sociobiology 37: 3-25.
- Williams, D.F. 1994. **Exotic ants. Biology, impact, and control of introduced species**. Westview Press.